

Nedělní úvaha (kázání) na text Matoušova evangelia

O zabití

Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům: ‚Nezabiješ! Kdo by zabil, bude vydán soudu.‘ Já však vám pravím, že již ten, kdo se hněvá na svého bratra, bude vydán soudu; kdo snižuje svého bratra, bude vydán radě; a kdo svého bratra zatracuje, propadne ohnivému peklu. Přinášíš-li tedy svůj dar na oltář a tam se rozpomeneš, že **tvůj bratr má něco proti tobě**, nech svůj dar před oltářem a jdi se nejprve smířit se svým bratrem; potom teprve přijď a přines svůj dar. Dohodni se se svým protivníkem včas, dokud jsi s ním na cestě k soudu, aby tě neodevzdal soudci a soudce žaláříkovi, a byl bys uvřzen do vězení. Amen, pravím ti, že odtud nevyjdeš, dokud nezaplatíš do posledního haléře. (*Bible, Matouš, 5. kapitola*)

O MARNOTRATNĚM SYNOVI Lk 15, 1-3.11-32

Vhodné je doplnit četbou Desatera ve 2. knize Mojžišově (Ex 20).

Při našem minulém setkání Ježíš zdůraznil roli Starého zákona, přihlásil se k tradici výkladu Písma jako hledání správné cesty životem. A dnes začíná mluvit rovnou o Desateru, ba o jeho přikázání nejznámějším, o přikázání šestém, tj. nezabiješ. Přikázání Desatera znějí na první pohled jednoduše. My však víme, že i takový zdánlivě jasný příkaz je ve skutečnosti velice těžké jednoznačně vyložit a občas i naplnit. Znamená "nezabiješ" vyhraněný pacifismus provázený veganstvím? Je obdobou buddhismu, který chrání každého živého tvora včetně hmyzu?? A týká-li se přikázání "jen" zákazu zabíjení lidí (a nikoli zvířat), co budou-li např. nějakým agresorem ohrožovány nevinné lidské životy? Je aktivní obrana popíráním 6. přikázání?? Zprotivíme se Bohu víc tím, že necháme trpět druhé a nepozvedneme zbraň, nebo tím, že je budeme bránit a budeme zabíjet???

Vidíte, není jednoduché odpovědět, kdy se vlastně "zabíjení" stává Desaterem myšleným zabíjením. I Ježíš přemýšlí nad 6. přikázáním v širších souvislostech, postupuje ovšem v opačném gardu, tam kde jsme právě relativizovali, on radikalizuje. Neodmítá "jen" zabíjení těla, ale i zabíjení mezilidských vztahů. Mluví o zabíjení slovem, které dokáže být stejně kruté, jako zbraň. V řeckém originále jsou Ježíšem vysloveny dokonce konkrétní nadávky, které mu v mezilidském kontaktu vadí; zdá se, že Ježíše trápí lidská řevnivost a vzájemné ostouzení, kdy je tu na někoho přilepena nálepka povrchního hlupáka, na někoho pak nadávka blázna. "Nebudete o nikom říkat, že je hlupák či blázen!", říká v textu Ježíš. A překvapivě první, do koho se tak obuje, jsou jeho souvěrci, dost možná farizejové, zkrátka věřící lidé, kterým Kristus vyčítá jejich nadávání ostatním do bláznů či hlupáků. Blázny a hlupáky byli tehdy titulováni lidé označováni jako bezbožníci, nevěrci, ale i jinověrci či hlásící se k jiné odnoži „judaismu“ (např. Samařané). A Ježíši to vadí. Vadí mu všichni ti samo-spravedliví, kteří mají Boha plná ústa, ale ve své podstatě je to jen jejich Bůh a jejich způsob víry který, považují za správný. Pyšně pak shlížejí na tzv. bezvěrce, tj. ty, kteří nepatří do jejich party, do jejich církve. Titulují je hanlivě. A Ježíš tomu říká dost!

Z celé té dnešní Ježíšovy promluvy o zabití na mne dýchá jistá překotnost, až zmatenost. Jakoby Ježíš hned na začátku svého velkého kázání chtěl říci mnoho věcí najednou, trochu se v tom ale člověk ztrácí. Je jasné, že Kristu leží někteří lidé v žaludku, je jasné, že se nebojí mluvit ostře do vlastních řad. Ale není v tom až určitá naivita začínajícího kazatele, který, místo aby své souvěrce podpíral, pere do nich ostrými? Když jeho výtky čteme dnes, možná se i trochu ošíváme nad radikalitou jeho slov. Soud, peklo, totální zánik pro ty, kteří stále ještě Boha hledají a na Boha se obracejí ať už v jakékoli církvi? Jen proto, že se slovně vymezují vůči těm venku, že snižují ty, kteří je rovněž (a právě pro jejich víru) označují zas blázny a pošetilce?? Nota bene, nad bezbožnou či bláznivou společností si

podobně stěžovali, naříkali a nadávali už pisatelé Starého zákona; vzpomeňte na dnešní úvodní žalm (Ž 14), kde si pisatel povzdechne: *Bloud si v srdci říká: „Bůh tu není.“* Poslal by Ježíš i žalmistu do pekelného zatracení?? V tom je právě úskalí dnešní Ježíšovy řeči. Jednak je v tom cítit veliké rozčilení nad poměry mezi lidmi. A rozčilení vede k radikalitě. A navíc, Ježíš se rozhodně netrefuje jen do lidu víry. Říká toho mnohem více a nekárá pouze náboženskou namyšlenost.

Ježíš především neproblematizuje samotnou existenci bezvěrců, či lidí hloupých, přesněji "vnitřně prázdných". Neříká: „Nemějte nikdy nic proti nikomu!“ Neříká také, že není důvod se na sebe nezlobit. Ježíš ví, že vedle vás může být skutečně tak povrchní a prázdný člověk, že označení blázen či hlupák je ještě slabý kalibr. Kristus si je velmi dobře vědom, že náš důvod k rozčilení na někoho může být oprávněný, ba možná se někdo hněvá na nás, a také zcela oprávněně. A vůbec nemusí jít jen o náboženství, mohou to být věci navýsost osobní, někdo se dotkne naší rodiny, někdo nás buzeruje v práci, někdo nám hází klacky pod nohy. "Jenže když se v tom budete pořád hrabat," říká Ježíš, "nikam to nepovede." Resp. povede to jen k hrozně únavě, ba smrtelnému ohrožení. Mimochodem, všimli jste si, jak moc konflikt, nesouhlas a nepřátelství vyčerpávají? Ježíš si všímá, že rozčilení vede ke smrti našich vztahů, ke smrti sboru, církve, společnosti. Ba často i ke smrti fyzické. Zabíjí to! Ježíš hledá cestu ven ze začarovaného kruhu.

"Jdeš-li na bohoslužby a tam si vzpomeneš, že tvůj bratr se na tebe hněvá, dost možná oprávněně, seber se a běž mu podat ruku, jdi se s ním smířit," navrhuje Ježíš řešení. Napadne nás, že na první pohled by dnešní Kristova řeč neměla jmenovat "O zabití", ale spíše "O smíření". Smíření je totiž jedinečný lék na lidskou uraženost, ve které si tak lebedíme. Ať už jsme původně viníci či oběti nedorozumění a konfliktu, rádi se cítíme ublíženi a dotčeni. Pocit trpkosti pak zaháníme nadávkami na naše protivníky. Jenže zkušenost praví, že podobný postoj se po čase zákonitě mění v nenávisť. A nenávisť přináší smrt a zabití. "Je z toho jen jedna cesta," říká Ježíš. "Jdi a dohodni se se svým protivníkem včas, dokud jsi s ním na cestě k soudu."

Na cestě k soudu jsme všichni. Ježíš s posledním soudem počítá. Není žádný naivní humanista, který by nás jen nabádal k všeobjímající vzájemné lásce s tím, že pravdu máme vlastně všichni. Jednou, na pravdě Boží, se věci pravdivě pojmenují, zcela určitě budou odhaleni blázniví neznabozi i vnitřně prázdní hlupáci. Bude soud! Bude se trestat, platit do posledního halěře.

Ke své výtce vůči náboženským namyšlencům přidává tak Kristus zásadní varování pro všechny, kteří mohou být u posledního soudu shledáni vinnými. A staví před nás zákonitě otázku, jak u posledního soudu dopadneme právě my.

Patříme mezi namyšlené? A nejsme náhodou i těmi prázdnými, a bezbožnými? Proto je na čase pokusit se o smíření. Ježíš nespécifikuje, zda v tomto smíření má jít o omluvu; dost možná mu jde o jakousi formu mimosoudního vyrovnání. To ovšem předpokládá přiznání vlastní viny, ba přijetí penalizace, což je většinou nad lidské síly. Satisfakce i obyčejná omluva jsou vzácným jevem. Navzdory tomu žádá Ježíš minimálně pokus o dohodu. Pokus o odpuštění. Napřaženou ruku, konec ukřivdění a nenávisti, třeba i nový začátek. Zdá se, že před Božím soudem by to mohla být velmi důležitá, ba polehčující okolnost.

S dnešním Ježíšovým kázáním na hoře velmi úzce souvisí přání pokoje před večerí Páně. To, co jsme tu složitě rozvažovali, je v tomto gestu bytostně obsaženo. Bylo by krásné, kdyby se při podání ruky a přání pokoje setkávali lidé, kteří si vzájemně ublížili. Kdyby se v kostele před Večeří Páně, večerí s Kristem, setkávali ublížení a vzájemně zranění. V kontextu dnešních Kristových slov si nemyslím, že by podobné gesto muselo zákonitě být nějakou tlustou čarou za minulostí či parafrází "co jsme si, to jsme si", nebo "od teďka dobrý" či „seš úplně bezvadnej“. Mělo by však být znamením smíření; znamením, že navzdory rozporům a křivdám patříme do jednoho lidu víry, že jsme schopni v něm vedle sebe být a tuto příslušnost také jedni druhým přát.

Náš nebeský Otec má různé děti a pohoršují-li nás neodpuštělně naši sourozenci v Kristu, je také možné, že nebeskou rodinu ztratíme my a ne oni. Resp. připravíme se o ni sami. Tak jako v příběhu o Marnotratném synu v Lukášově evangeliu se uražený starší bratr odmítá vrátit domu a být pod jednou střechou s bratrem marnotratným. Otec za ním běží ven, má strach, že někam ve vzteku zmizí, že o něj přijde, resp. že tento jeho syn přijde kvůli své zlobě o rodinu i otce. V tom podobenství se hraje o život obou bratří. I toho marnotratně ztraceného v cizině, i toho našťvaně ztraceného před prahem vlastního domu. V tomto duchu i my hrajeme o život. I nás nebeský Otec volá a bojuje o nás. Bohu díky.

V Lysé nad Labem 3. neděle velikonoční, 5. května 2019

Navštivte webové stránky našeho sboru, stáhněte si další kázání, prohlédněte fotografie, mějte přehled o aktuálním dění v evangelickém sboru v Lysé nad Labem.

www.lysa.evangelnet.cz